

Günümüzde şiddet her geçen gün artmaktadır ve dünya için bir halk sağlığı sorunu haline gelmiştir ve özellikle sağlık çalışanları bu anlamda risk altındadır.

Yine Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Uluslararası Hemşireler Birliği (ICN) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'ya göre sözel/psikolojik ve fiziksel şiddet şöyle tanımlanmıştır: "Bir kişi veya gruba karşı fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve sosyal gelişimine zarar verebilecek şekilde fiziksel güç kullanımı ve güç kullanımı tehdididir. Kötü söz ve taciz de bu kapsamda değerlendirilir."

Doğuştan veya sonradan kazanılan saldırganlık içgüdüğü olarak bilinen şiddet, fiziksel ve fiziksel olmayan (psikolojik) şiddet olarak iki ana tür olarak ele alınabilir.

Bu tanımlamalara ek olarak sağlık iş yerinde şiddet tüm dünyada küresel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle son yıllarda giderek artan bir şekilde ilgi odağı haline gelmiş ve bu alanda birçok çalışma yapılmış ve çeşitli politikalar geliştirilmiştir. Bu çalışmaların ortak noktası, sağlık alanının insanların yoğun olarak bir arada olduğu örgütsel ortamlar olması bağlamında, doğası ve yapısı gereği şiddetin sıklıkla yaşandığı ortamlardan birisinin de sağlık işyerleri olduğudur.

Elliot, yaptığı bir çalışmada sağlık işyerlerinde çalışmanın diğer iş yerlerine göre şiddete uğrama yönünden 16 kat daha riskli olduğunu tespit etmiştir.

Ülkemizde yapılan bazı çalışmalar aşağıdaki gibidir:

Aydın ve ark. sağlık çalışanlarının günlük mesai saatleri içinde, tedavinin yapıldığı ve hastayla temasın yoğun olduğu alanlarda en fazla şiddete uğradıklarını ve %45'inin gündüz çalışma saatleri içerisinde şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Öztunç ve ark. ise yaptıkları çalışmada gündüz mesaisinde çalışan hemşirelerin sözel taciz (%70.9), sözel ve cinsel taciz (%18.2), sözel korkutma (%54.5) ve fiziksel saldırılara (%18.2) daha fazla uğradıklarını saptamışlardır. Bazı çalışmalarda ise gece mesailerinde şiddetin gündüz mesailerinden daha fazla olduğu ve şiddetin en sık olduğu saat aralığının ise 16.00-20.00 olduğu saptanmıştır.

İlhan ve ark. yapmış oldukları çalışmada, şiddet olaylarının en çok acil servislerde ve devlet hastanelerinde meydana geldiğini saptamışlardır.

Bazı çalışmalarda istatistiksel olarak anlamlı olmasa da, genel olarak sağlık çalışanları içerisinde kadınların daha çok şiddete uğradıkları gösterilmiştir.

Meslek gruplarına göre incelendiğinde hemşirelerin daha sık şiddete uğradığı, ikinci sıklıkta ise pratisyen hekimlerin daha sonra da uzman hekimlerin ve diğer personelin olduğu gösterilmiştir

Türkiye'de ve yurt dışında yapılan çoğu çalışmalar cerrahi branşlarda şiddetin daha fazla olduğunu gösterirken, yurt dışında yapılan bazı çalışmalarda ise dahili branşlarda şiddetin daha fazla olduğuna değinilmiştir.

2009 yılında Ankara'da bir üniversite hastanesinde yapılan çalışmada intörn doktorların %65.5'i ve araştırma görevlisi doktorların %59.5'i çalışma yaşamı boyunca en az bir kez şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir

Bunun dışında diğer dünya ülkelerinde sağlıkta şiddet ile ilgili uygulamalara bakalım olursak;

ABD Hastane Güvenlik Araştırması 2011'e göre son bir yılda hastanelerin %23'ü saldırılarda artış, %10'u ise azalma bildirmiş %34'ü ise hasta ve yakınlarının acil servis çalışanlarına karşı saldırılarında bir artış olduğunu, %29'u ise diğer çalışanlara karşı hasta ve yakınların saldırısında bir artış olduğunu belirtmiştir.

İngiltere Ulusal Sağlık Hizmetleri Danışma Kurulu (NHS Executive, bu kurulun görevi Nisan 2012'de sona ermiştir) tarafından NHS tröstlerinde 1998-1999 yıllarında gerçekleştirilen bir araştırmaya göre, her ay ortalama 1.000 sağlık çalışanı başına 7 şiddet olayı rapor edilmiştir. Bu her yıl yaklaşık 65.000 şiddet olayı anlamına gelmektedir.

Tablo 12. Sağlık Çalışanlarına Yönelik Şiddet Oranları (Dünya Örnekleri)

Ülke	Çalışma Grubu	Sayı	Şiddete Maruz Kalma	
			Sayı	%
Avusturya	Tüm Sağlık Çalışanları	400	269	67.2
Brezilya	Tüm Sağlık Çalışanları	1569	733	46.7
Bulgaristan	Tüm Sağlık Çalışanları	508	385	75.8
Güney Afrika	Tüm Sağlık Çalışanları	1014	619	61
Portekiz	Tüm Sağlık Çalışanları	348	209	60
Tayland	Tüm Sağlık Çalışanları	1090	589	54

Kaynak: Vittorio di Martino, 2002, age.

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ'NE GÖRE ŞİDDET: 'KİŞİNİN KENDİNE, BİR BAŞKASINA, GRUP YA DA TOPLULUĞA YÖNELİK OLARAK ÖLÜM, YARALAMA, RUHSAL ZEDELLENME, GELİŞİMSEL BOZUKLUĞA YOL AÇABİLECEK YA DA NEDEN OLACAK ŞEKİLDE FİZİKSEL ZORLAMA, GÜÇ KULLANIMI YA DA TEHDİDİNİN AMAÇLI OLARAK UYGULANMASI'DIR.

Ülkemizde yapılan çalışmalar ışığında, günden güne artan sağlıkta şiddet konularıyla ilgili 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nda aşağıdaki madde yer almaktadır.

Ek Madde 12 – (Ek: 2/1/2014-6514/47 md.) Sağlık kurum ve kuruluşlarında görev yapan personele karşı görevleri sırasında veya görevleri dolayısıyla işlenen kasten yaralama suçu, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 100 üncü maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında tutuklama nedeni varsayılan suçlardandır.

Özel sağlık kurum ve kuruluşlarında görev yapan personel, bu görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanmasında kamu görevlisi sayılır.

SONUÇ

Verdiğimiz örnekleri ve ülkemizdeki son durumu baz alarak değerlendirecek şiddet ve özellikle sağlıkta şiddet oranları gün geçtikçe artmaktadır. Ülkemizde bu konudaki hassasiyetin artması, gerekli yaptırımların uygulanması ve yasaların daha kapsayıcı olması gerekmektedir. Çelişen ve devinim halinde olan dünyada böylesine önemli bir konu es geçilemez ve göz ardı edilemez. Bizler Sağlıkta Şiddet Küçük Çalışma Grubu olarak bu konudaki çalışmaların artırılmasını ve gereken önemin daha fazla verilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Sağlıkta şiddete karşı alınan önlem örnekleri:

İngiltere'de, Sağlık Bakanlığının önderliğinde 14.10.1999 tarihinde, "Ulusal Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Personele Yönelik Şiddeti Durdurma Kampanyası: Ulusal Sağlık Hizmetlerinde Şiddete Sıfır Tolerans" kampanyası başlatılmıştır. ABD'de bazı hastanelerde Türkiye'deki uygulamaya benzer "Beyaz Kod" (panik butonu) uygulamasına ek olarak, "Gümüş Kod" da kullanılmaktadır. Gümüş Kod, saldırganın silahlı olduğu durumlarda bütün çalışanların, hastaların ve ziyaretçilerin saldırganın izole olmasını sağlayan tedbirlerdir. Bu durumda, güvenlik görevlileri hariç hiç kimse saldırgan ile yaklaşmaz. Hasta odalarının ve diğer tüm birimlerin kapıları kapatılır ve çevredekiler uygun yerlere saklanırlar.

Fransız Ceza Kanun'a göre psikolojik taciz yapanlara bir yıl hapis cezası verilmekte ve 15.000 Euro para cezası uygulanmaktadır.

Almanya'da mobbing bir meslek hastalığı olarak kabul edilmektedir. Mağdurların kamusal alanda kurulmuş olan merkezlerden yardım alabilecektir. Psikolojik taciz yapanların işine son verilmektedir. Finlandiya'da 2000 yılında yürürlüğe giren İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı Yasası'na fiziksel şiddet yanında psikolojik şiddet de dâhil edilmiştir. İsviçre'de psikolojik taciz yasalarla engellenmiştir. İşverenlere sorumluluklar yükleyen yasa maddeleri titizlikle uygulanmaktadır. İşverenler psikolojik taciz yapan işçiyi veya yönetici işten çıkarabilmektedir.